

MỘT SỐ GỢI Ý TRONG VIỆC ĐỔI MỚI CÁCH THỨC RA ĐỀ THI MÔN NGỮ VĂN Ở TRƯỜNG PHỔ THÔNG THEO HƯỚNG “MỞ” VÀ “TÍCH HỢP” NHẪM PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC NGƯỜI HỌC

NGUYỄN THỊ HỒNG NHUNG*

Ngày nhận bài: 17/10/2016; ngày sửa chữa: 18/10/2016; ngày duyệt đăng: 25/10/2016.

Abstract: Recently, Philology test and assessment methods for high school students have been interested by Ministry of Education and Training, but examination question design has not met requirements of the education. Final semester test, graduation tests do not assess precisely competence of learners, especially thinking competency and creativity. Based on this reality, the article points out necessity of innovating methods of designing Philology exam questions. Also, the article proposes recommendations on designing Philology examination question towards integration to develop competence of learners.

Keywords: Exam question design, test and assessment, philology, high school.

Trong khoảng mười năm trở lại đây, mặc dù Bộ GD-ĐT đã có nhiều đổi mới trong việc tổ chức kiểm tra, đánh giá môn *Ngữ văn* ở trường phổ thông nhưng việc ra đề thi vẫn còn tồn tại những hạn chế và bất cập. Nhiều đề thi cuối học kì, thi chuyển cấp... vẫn chưa đánh giá được một cách chính xác năng lực (NL) (đặc biệt là NL tư duy, sáng tạo) của học sinh (HS).

Xuất phát từ thực trạng trên, bài viết phân tích nhu cầu đổi mới cách ra đề thi môn *Ngữ văn* ở trường phổ thông, từ đó gợi ý một số cách thức đổi mới việc ra đề thi theo hướng phát triển NL người học.

1. Cần đổi mới cách ra đề thi môn *Ngữ văn* theo hướng phát triển NL người học

Trong một bài phỏng vấn nói về cách thức dạy và học môn *Ngữ văn* hiện nay ở trường phổ thông, GS. Phan Trọng Luận có nêu ý kiến, đại ý rằng: Một trong những hạn chế của đề thi văn hiện nay là chủ yếu nhắm đến khâu tái hiện kiến thức theo kiểu “nhớ lại” chứ không chú ý đến việc vận dụng kiến thức của HS. Các đề thi chủ yếu chỉ tập trung vào một số chủ điểm quen thuộc như phân tích, chứng minh, bình giảng, bình luận... và trở đi trở lại là những bài thơ, trích đoạn quen thuộc... [1].

Thực tế cho thấy, phương pháp ra đề thi kiểu “truyền thống” từ trước tới nay khó tạo điều kiện cho HS phát huy tính độc lập suy nghĩ, chủ động sáng tạo khi làm bài, không phân loại được NL HS mà chỉ dừng lại ở những nội dung kiểm tra HS về kiến thức. Mặt khác, cách thức ra đề như vậy còn tạo ra hệ lụy là HS làm văn theo “mẫu”. Có thể thấy, hiện nay trên thị trường, sách văn mẫu dưới dạng tham khảo được bày bán tự

do và ngập tràn mà không bị kiểm soát. Ngay cả trên Internet, việc khai thác một bài văn mẫu cũng tương đối dễ dàng. Do đó, HS có thể “sao chép” các bài văn mẫu mà không phải mất nhiều thời gian đầu tư suy nghĩ, tìm tòi để tự viết ra một bài văn theo suy nghĩ và cảm xúc của chính bản thân. Việc làm bài theo mẫu và chấm theo mẫu đã hình thành ở HS một cách thức học không xuất phát từ tác phẩm văn học, từ sách giáo khoa (SGK) mà từ bài văn mẫu.

Nguyên nhân dẫn đến hạn chế này một phần là do cấu trúc chương trình SGK có phần chậm thay đổi (học như thế nào thì thường ra đề kiểu ấy); tuy nhiên phần nhiều lại thuộc về người ra đề và cách tổ chức ra đề (để đảm bảo không vi phạm chuẩn kiến thức kĩ năng, người ta thường ra đề một cách cứng nhắc theo cấu trúc đề thi quy định sẵn...); do đó, đề văn và bài văn đôi khi thường đơn điệu, rập khuôn, thiếu tính sáng tạo, nét riêng của người viết. GS. Hoàng Như Mai đã từng nhận xét: “Cách ra đề các kì thi văn của chúng ta hiện nay còn khá thô cứng, những nhân vật và vấn đề cũng như yêu cầu đặt ra trong đề thi thường trùng lặp nhau khá nhiều. Một mảnh đất dù tốt đến đâu cây xói mãi rồi cũng khô cằn. Cứ một vấn đề, một tác giả mà trở đi trở lại mãi nhưng không đổi mới cách tiếp cận thì khó có thể mang đến cho người đọc sự rung cảm mới mẻ, tinh tế được. Việc ra đề thi phải khơi dậy những suy nghĩ riêng, đồng thời phải rèn luyện cho HS óc phê phán, nhìn vấn đề trên nhiều mặt. Cần tránh kiểu ra đề “suôn sẻ”, dạng “thỏa hiệp” một chiều” [2].

* Trường Cao đẳng Sư phạm Bắc Ninh